

Forældres holdninger til unges alkoholvaner 2016

- en kortlægning

Forældres holdninger til unges alkoholvaner 2016

Denne rapport er udarbejdet af Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens 'Fuld af liv'-kampagnes evalueringssenhed ved:

Maria Kristine Hagelskær Meyer

- Analysemedarbejder, cand.scient.san.publ (Folkesundhedsvidenskab)
- Ansvarlig kontaktperson for denne kortlægning – kan kontaktes på marmey@cancer.dk og tlf.: 35 25 76 09

Christine Lind Behrens

- Analyse- og evalueringskonsulent, cand.scient.san.publ. (Folkesundhedsvidenskab)

Uddrag, herunder figurer og kortere citater, er tilladt med kildeangivelse:

Meyer MKH & Behrens CL

Forældres holdninger til unges alkoholvaner 2016

Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden smba (TryghedsGruppen smba) 2017

Kræftens Bekæmpelse

Forebyggelse & Oplysning

Strandboulevarden 49

2100 København Ø

Tlf: 35 25 75 00

Rapporten findes udelukkende i elektronisk form og er tilgængelig via www.fuldafliv.dk

Forside: Colourbox

ISBN: 978-87-7064-345-0

Copyright©

Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden smba (TryghedsGruppen smba)

Juni 2017

Alle rettigheder forbeholdes

Forord

Alkohol er forbundet med både ulykker og over 60 forskellige sygdomme – heriblandt kræft. De sundhedsmæssige konsekvenser ved alkohol er veldokumenterede. I Danmark er alkohol forbundet med omkring 4.000 dødsfald årligt. Siden 1988 har alkohol været på WHO's liste over stoffer, som med sikkerhed er kræftfremkaldende for mennesker.

Alkoholvaner grundlægges i ungdommen, og unge i Danmark har et højt alkoholforbrug sammenlignet med unge i andre europæiske lande. Danske unges alkoholadfærd har heldigvis udviklet sig positivt de seneste år, idet alkoholforbruget blandt unge i Danmark er faldet, og unge er ældre, når de begynder at drikke. Til trods for de positive tendenser, drikker mange unge danskere stadig for meget og udsætter sig herved for en stor helbredsrisiko. Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden har siden 2014 samarbejdet om kampagnen 'Fuld af liv', som har til formål at udskyde alkoholdebuten og nedsætte alkoholforbruget blandt unge i Danmark.

'Fuld af liv'-kampagnen er en bredspektret oplysningskampagne, som både henheder sig direkte til unge, men også til de mennesker, som har betydning og indflydelse på alkoholkulturen blandt den danske ungdom. Forældre spiller blandt andre en afgørende rolle i de unges liv, da de fungerer som rollemodeller, som de unge kan læne sig op ad. Derudover kan forældre påvirke deres børn ved at tale med dem om en fornuftig alkoholkultur og opstille regler og rammer herfor. Det gør forældre til en vigtig målgruppe for 'Fuld af liv'-kampagnen.

I denne rapport kortlægges forældres tanker, viden og holdninger til unge danskeres, samt egne børns alkoholvaner. I rapporten indgår svar fra 1.229 forældre, som har mindst ét barn i alderen 13-16 år.

Peter Dalum, Projektchef i Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens kampagne 'Fuld af liv'
Juni 2017

Indholdsfortegnelse

Sammenfatning	4
Konklusioner og anbefalinger	6
1. Indledning.....	8
2. Forældres holdninger til danske unges alkoholforbrug.....	12
3. Forældres holdninger til aldersgrænser for køb af alkohol	14
4. Forældres kendskab til deres barns alkoholforbrug	17
5. Forældres holdninger til og bekymringer omkring deres barns alkoholforbrug	20
6. Forældres indflydelse på deres barns alkoholforbrug	23
7. Forældres viden om sammenhængen mellem alkohol og kræft.....	29
8. Metode	30
Litteratur	34

Sammenfatning

I denne rapport kortlægges forældre til 13-16-åriges tanker, holdninger til og viden om danske unges alkoholforbrug. Samtidig redegøres der for de adspurgte forældres vurdering af deres eget barns alkoholforbrug samt eventuelle bekymringer forbundet hermed. Desuden belyser rapporten forældrenes oplevede indflydelse på deres børns alkoholforbrug. Rapporten bygger på data fra en webbaseret spørgeskemaundersøgelse blandt 1.229 forældre med mindst ét barn i alderen 13-16 år. Data er indsamlet af analysebureauet Userneeds i perioden 13. september til 13. oktober 2016. Rapporten er udarbejdet af analyseenheden hos Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens Alkohol-kampagne 'Fuld af liv'.

Forældres tanker og holdninger til danske unges alkoholforbrug

Tre ud af fire forældre (74 %) synes, at danske unges alkoholforbrug er for højt.

Når forældre bliver bedt om at angive, hvor gamle børn og unge *som minimum* skal være første gang, de drikker en hel genstand, angiver 38 % en alder under 16 år. Dette på trods af, at det ifølge den nuværende lovgivning er forbudt at sælge alkohol til børn og unge under 16 år. 13 % af forældrene mener, at børn og unge som minimum bør være 18 år første gang, de drikker en hel genstand.

Forældres holdning til aldersgrænser for køb af alkohol

Ifølge dansk lovgivning for køb af alkohol *i butikker* skal man være fyldt 16 år for køb af alkohol op til 16,5 % og 18 år for køb af alkohol på 16,5 % eller derover. *På diskoteker/barer/restauranter* skal man være fyldt 18 år for at købe alkohol uanset alkoholprocent.

59 % af forældre mener, at aldersgrænserne skal bevares, som de er. 36 % mener, at aldersgrænserne skal sættes op til 18 år for køb af al slags alkohol, mens 4 % mener, at aldersgrænserne skal sættes ned til 16 år for køb af al slags alkohol.

78 % af forældrene mener, at der skal gøres mere for, at aldersgrænserne for køb af alkohol håndhæves. Flere kvinder (82 %) end mænd (75 %), samt flere forældre til drenge (81 %) end forældre til piger (75 %) mener, at der skal gøres mere for, at aldersgrænserne for køb af alkohol håndhæves.

Forældres kendskab til deres barns alkoholforbrug

84 % af forældre til 16-årige angiver, at deres barn har prøvet at drikke en hel genstand sammenlignet med 8 % af forældrene til 13-årige. Andelen af forældre, der angiver, at deres barn har prøvet at være fuld, stiger også, jo ældre deres børn er.

Når forældrene bliver spurgt til, hvor ofte de mener, at deres barn drikker alkohol, svarer 47 %, at deres barn drikker alkohol sjældnere én gang om måneden. 2 % svarer, at deres barn drikker alkohol 2-3 gange om ugen. Blandt forældre til 13-årige svarer 15 %, at deres barn drikker alkohol mindst én gang om måneden, mens 70 % af forældrene til 16-årige svarer, at deres barn drikker alkohol mindst én gang om måneden.

Forældres holdninger til og bekymringer omkring deres barns alkoholforbrug

Blandt forældre, hvis barn *ikke drikker* alkohol (n=689), glæder 91 % sig over dette. Samtidig vurderer 83 % af forældrene, hvis barn *drikker* alkohol (n=512), at deres barns alkoholforbrug er passende.

Blandt forældre, hvis barn har prøvet at drikke en hel genstand (n=541) mener 71 %, at deres barn drikker *mindre* alkohol end andre jævnaldrende unge, mens blot 1 % vurderer, at deres barn drikker *mere* end gennemsnittet.

58 % af forældrene, hvis barn drikker alkohol (n=512), angiver, at de ikke har bekymringer omkring deres barns alkoholforbrug. Blandt forældre, der angiver at have bekymringer, bekymrer flest sig om risikoen for overgreb og ulykker.

Forældres indflydelse på deres barns alkoholforbrug

Mere end otte ud af ti forældre (88 %) oplever, at de har indflydelse på deres barns alkoholforbrug. Flere kvinder (92 %) end mænd (85 %), samt flere forældre til 13-14-årige (93 %) end forældre til 15-16-årige (83 %) oplever at have indflydelse på deres barns alkoholforbrug.

Blandt forældre, der angiver, at de har eller ønsker at have indflydelse på deres barns alkoholvaner (n=1.186), svarer godt tre fjerdedele (73 %), at de gør noget for at påvirke deres barns alkoholforbrug. De metoder, som flest forældre anvender til at påvirke deres barns alkoholforbrug, vedrører, at:

- Tale med deres barn om hans/hendes alkoholforbrug (56 %),
- Forsøge at være rollemodel ved selv at begrænse sit alkoholforbrug (53 %),
- Undlade at servere alkohol for deres barn (53 %),
- Lave aftaler med deres barn om hans/hendes alkoholforbrug (52 %).

Blandt forældre, der *ikke* oplever at have indflydelse på deres barns alkoholforbrug, men som gerne vil have det (n=67), angiver 72 %, at den manglende indflydelse skyldes, at barnet i højere grad påvirkes af sine venner end af sine forældre. Derudover angiver 27 %, at den manglende indflydelse skyldes, at deres barn ikke lytter til dem, og 25 % angiver, at deres barn er gammel nok til selv at købe alkohol.

Blandt forældre, der angiver, at de ikke har indflydelse på deres barns alkoholforbrug og samtidig ikke ønsker at blande sig (n=43), angiver flest, at de ikke vil blande sig, fordi deres barn er gammel nok til at tage ansvar for sig selv.

Forældres viden om sammenhængen mellem alkohol og kræft

Når forældrene præsenteres for en række faktorer, hvor de skal angive hvilke faktorer, der øger risikoen for kræft, angiver 58 %, at alkohol øger risikoen for kræft.

Konklusioner og anbefalinger

Konklusion

38 % af forældrene til 13-16-årige angiver en alder *under* 16 år, når de skal vurdere, hvor gammel man som minimum bør være første gang, man drikker en hel genstand. Dette er til trods for, at det ifølge den danske lovgivning ikke er tilladt at købe nogen former for alkohol, når man er under 16 år.

Anbefaling

Unge under 16 år bør ikke drikke alkohol. 'Fuld af liv'-kampagnen bør i højere grad informere forældre om vigtigheden af at udskyde alkoholdebuten, så forældre er motiverede til at opstille rammer og regler, der udskyder alkoholdebuten længst muligt for deres barn.

Konklusion

78 % af forældrene mener, at der skal gøres mere for, at aldersgrænserne for køb af alkohol håndhæves.

Anbefaling

Dét, at størstedelen af forældrene mener, at der skal gøres mere for at håndhæve aldersgrænserne for køb af alkohol, indikerer, at dette ikke bliver gjort tilfredsstillende på nuværende tidspunkt. 'Fuld af liv'-kampagnen bør derfor fremadrettet øge fokus på indsatser, der kan bidrage til at skærpe håndhævelsen af de eksisterende aldersgrænser.

Konklusion

Blandt forældre, hvis barn drikker alkohol, angiver kun 15 %, at de er bekymret for sundhedskonsekvenserne ved deres barns alkoholforbrug. Samtidig ved mindre end halvdelen af forældrene (42 %), at alkohol er kræftfremkaldende.

Anbefaling

Det er vigtigt, at forældre informeres om de sundhedsmæssige konsekvenser, der er forbundet med et alkoholindtag. 'Fuld af liv'-kampagnen bør således i højere grad videreformidle, at alkohol er kræftfremkaldende. Derudover er det væsentligt at informere forældre om, at unge med et stort alkoholforbrug har en større risiko for også at drikke meget som voksne. Hvis forældre bliver bevidstgjort om alkohols sundhedsskadelige konsekvenser, vil det kunne bidrage til, at de i højere grad vil anderkende vigtigheden i at opsætte regler og rammer for deres barns drikkevaner og herigennem få en positiv indvirkning op barnets alkoholforbrug.

Konklusion

Alkoholforbruget blandt unge stiger med stigende alder, ifølge deres forældre. Samtidig falder forældrenes oplevelse af at have indflydelse på deres barns alkohol i takt med, at barnet bliver ældre.

Anbefaling

'Fuld af liv-Kampagnen skal fortsat have fokus på at informere forældre om, at de stadig har indflydelse på deres barns alkoholvaner – også når barnet er 15-16 år. Forældre, som ikke føler at de har indflydelse på deres barns alkoholforbrug, vurderer, at deres barn i højere grad påvirkes af sine venner fremfor sine forældre. Det er derfor vigtigt, at forældre ved, at de stadig har noget at skulle have sagt og fortsat har et ansvar i forhold til deres barns alkoholforbrug – også når deres barn bliver ældre.

1. Indledning

I denne rapport belyses forældres holdninger til og viden om unges alkoholvaner. Det er relevant at belyse unges alkoholvaner ud fra et forældreperspektiv, da vi ved, at forældre har betydning for deres børns alkoholvaner [1]. Rapporten bygger på svar fra 1.229 forældre med mindst ét barn i alderen 13-16 år.

Rapporten er målrettet alle – herunder politikere og presse – med interesse for unges alkoholvaner, set fra et forældreperspektiv. Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholkampagne 'Fuld af liv', som står bag rapporten, vil anvende rapportens resultater i planlægningen af fremtidige kampagneindsatser.

Baggrund

Alkohol er sundhedsskadeligt og øger risikoen for en lang række fysiske, psykiske og sociale skader. Alkohol er forbundet med både ulykker, over 60 forskellige sygdomme og ca. 4.000 årlige dødsfald alene i Danmark [2, 3]. Således er alkohol én af de førende risikofaktorer for sygelighed, funktionsnedsættelse og dødelighed på verdensplan [4].

Alkohol og kræft

Alkohol har siden 1988 været på verdenssundhedsorganisationen WHO's liste over stoffer, der med sikkerhed er kræftfremkaldende for mennesker [5]. Alkohol øger risikoen for kræft i mundhulen, svælget, struben, spiserøret, leveren, brystet, tyk- og endetarmen, og risikoen for kræft stiger med mængden af alkohol, der indtages. I Danmark er 8 % af kræfttilfældene blandt mænd og 3 % af kræfttilfældene blandt kvinder relateret til alkoholindtag. Det svarer til, at ca. 1.800 danskere hvert år rammes af en alkoholrelateret kræftform, heraf er ca. 1.300 mænd, og ca. 500 er kvinder [6].

Alkoholvaner grundlægges i ungdommen

Unge er særligt sårbare over for alkohol. Ud over at have en krop, der stadig er under udvikling, mangler unge viden om virkningen af alkohol, og desuden kan unge have svært ved at vurdere eller regulere, hvor meget de bør drikke [2]. Videnskabelige studier viser, at en tidlig alkoholdebut øger risikoen for alkoholafhængighed og alkoholmisbrug – og dermed alkoholrelaterede sygdomme - senere i livet [7-10]. Et amerikansk follow up-studie har fundet, at for hvert år, alkoholdebuten udskydes, reduceres risikoen for alkoholafhængighed med 9 % [9]. Teenagere, der ikke nødvendigvis har en tidlig alkoholdebut, men blot har et stort alkoholforbrug, har desuden en øget risiko for at drikke mere end andre voksne senere i livet. Derudover har de en øget risiko for udvikling af alkoholproblemer, herunder afhængighed [11].

En undersøgelse fra 2015, baseret på data fra 36 europæiske lande, viser, at 32 % af danske 15-16-årige har drukket sig fulde mindst én gang i løbet af den seneste måned. Det er mere end i noget andet europæisk land, hvor den tilsvarende gennemsnitlige andel er 13 % [12].

Fokus i denne rapport: Forældre

En systematisk litteraturgennemgang, foretaget af 'Fuld af liv'-kampagnen i 2015, viser, at der er god evidens for, at forældre har indflydelse på deres børns alkoholforbrug [1]. Det tyder eksempelvis på, at følgende faktorer blandt andet har betydning for unges alkoholvaner:

- Forældres holdning til (misbilligelse/accept af) barnets alkoholforbrug,
- Forældres kommunikation om alkohol med barnet,
- Forældres opdragelsesstil, herunder støtte og monitorering af barnets alkoholvaner.

Derfor er formålet med denne rapport at belyse forældres viden om og holdninger til deres 13-16-årige barns alkoholforbrug samt til det generelle alkoholforbrug blandt den danske ungdom.

Alkoholkampagnen 'Fuld af liv'

Kræftens Bekæmpelse og TrykFondens alkoholkampagne 'Fuld af liv' blev igangsat i 2014 og har tre overordnede målsætninger:

- **Unge skal starte med at drikke alkohol senere:** Andelen af de 15-årige, der har prøvet at drikke alkohol, skal nedsættes med 20 % senest i 2020.
- **Unge skal drikke mindre:** Det ugentlige alkoholforbrug for de 16-25 årige skal nedsættes med 20 % senest i 2020.
- **Færre unge skal drikke sig fulde:** Andelen af de 16-25 årige, der hver måned drikker fem genstande eller mere ved samme lejlighed (*binge-drinking*), skal nedsættes med 20 % i 2020.

Denne rapport har fokus på forældre til 13-16-årige. Det er netop i årene, fra man er 13 år, til man bliver 16 år, at langt de fleste unge mennesker drikker en hel genstand første gang [13]. Derudover udgør 13-16-årige en aldersgruppe, der endnu lytter til deres forældre.

En indsats målrettet forældre til denne aldersgruppe vil derfor primært kunne påvirke målsætningen om at udskyde alkoholdebuten. Det kan dog også tænkes, at indsatsen kan få forældre til at påvirke de børn, der drikker alkohol, til at drikke mindre og mindre fuldsabsorienteret.

Datagrundlag

Undersøgelsen bygger på besvarelser fra 1.229 forældre til børn i alderen 13-16 år. Data er indsamlet af analysebureauet Userneeds ved brug af et internetbaseret spørgeskema i perioden 13. september til 13. oktober 2016. I spørgeskemaet, der indeholder 45 spørgsmål, spørges forældre både til deres viden og holdninger i forhold til danske unges alkoholvaner generelt og til deres viden om og holdninger til alkoholforbruget hos deres 13-16-årige barn. Derudover spørges de til deres kendskab og holdninger til kampagnen "Dit barn – din alkoholholdning", der blev eksekveret af "Fuld af liv"-kampagnen i september 2016, hvilket er afrapporteret i en intern rapport.

Data er indsamlet via kvoter, der sikrer en nationalt repræsentativ fordeling i forhold til forældres køn, barns alder og region.

Der, hvor der er signifikante forskelle i forhold til forældres køn, barns køn, barns alder og region, rapporteres det i rapporten. Forskelle vurderes ud fra χ^2 -tests, og en p-værdi på $<0,05$ betragtes som signifikant. Derudover er der også undersøgt, hvorvidt der er signifikante forskelle fra resultaterne fra 2015 til 2016. Hvis der er signifikante forskelle, er disse vist i en figur med tilsvarende tekst i tekstboksen.

For mere information om rapportens datagrundlag og metode se kapitel 8.

Definitioner

Genstand

En hel genstand svarer til en af følgende drikke: 1 almindelig øl, 1 glas vin, 1 alkoholcider, 1 alkoholso-davand, 1 drink/cocktail, 1 stort shot (f.eks. vodka) eller 2 store shots Ga-Jol/Fisk. Desuden svarer 1 flaske vin til 6 genstande og 1 flaske sprut til 20 genstande [14]. Respondenterne blev præsenteret for denne definition, da de udfyldte spørgeskemaet.

Alkoholdebut

Alkoholdebut er defineret ved den alder man har, første gang man drikker en hel genstand.

Alkoholforbrug

Alkoholforbrug dækker over den mængde alkohol, man indtager over en given periode – f.eks. en aften, en uge eller en måned – målt i antal genstande.

Alkoholvaner

Alkoholforbrug er en del af ens alkoholvaner, men alkoholvaner dækker også over, hvor ofte man drikker alkohol, med hvilket formål man drikker alkohol, hvilken slags alkohol man drikker mm.

Rapportens opbygning

Rapporten er inddelt i kapitler, som alle behandler hver sit tema. Kapitlerne indledes med en tekstboks, hvori der med ord beskrives, hvad figurerne i det pågældene kapitel viser. Herefter vises figurerne.

- I **Kapitel 2** belyses forældrenes tanker og holdninger til danske unges alkoholforbrug generelt. Forældre spørges til, hvad de tænker om danske unges alkoholforbrug. Derudover belyses forældrenes holdning til, hvor gamle børn som minimum bør være, første gang de drikker en hel genstand.
- I **Kapitel 3** belyses forældrenes holdninger til aldersgrænser for køb af alkohol. Herunder bliver der beskrevet, hvorfor forældrene mener, at aldersgrænsen skal bevares, sænkes til 16 år eller hæves til 18 år. Derudover belyses forældrenes holdninger til, om der skal gøres mere for, at aldersgrænserne for køb af alkohol bliver håndhævet.

- I **Kapitel 4** belyses forældrenes kendskab til deres barns alkoholforbrug. Her spørges forældre til, om deres 13-16-årige barn har haft alkoholdebut, og om han/hun har prøvet at være fuld. Forældre spørges også til hvor ofte, de mener, at deres 13-16-årige barn drikker alkohol.
- I **Kapitel 5** belyses forældrenes holdninger til og bekymringer omkring deres barns alkoholforbrug. Her vurderer forældrene deres barns alkoholforbrug i forhold til, om deres barn drikker eller ikke drikker alkohol. Forældrene bliver også bedt om at forholde sig til deres barns alkoholforbrug i forhold til andre unge på samme alder. Der belyses også, om forældrene har bekymringer omkring deres barns alkoholforbrug, samt hvilke bekymringer, der er tale om.
- I **Kapitel 6** belyses forældrenes indflydelse på deres barns alkoholforbrug – nærmere bestemt, om forældrene oplever, at de har indflydelse på alkoholforbruget hos deres barn på 13-16 år, om forældrene forsøger at påvirke deres barns alkoholforbrug og hvordan.
- I **Kapitel 7** belyses forældrenes viden om sammenhængen mellem alkohol og kræft.
- I **Kapitel 8** gennemgås den metode, der ligger til grund for dataindsamling og afrapportering i forbindelse med denne rapport.

2. Forældres holdninger til danske unges alkoholforbrug

Holdninger til danske unges alkoholforbrug

Figur 2.1.

- 74 % af forældrene synes, at danske unges alkoholforbrug er for højt. 16 % synes, det er passende, mens 10 % ingen holdning har til det.
- Flere kvinder (79 %) end mænd (69 %) synes, at unges alkoholforbrug er for højt.
- Flere forældre til 13-14-årige (78 %) end forældre til 15-16-årige (71 %) mener, at unges alkoholforbrug er for højt.

Forældres holdninger til, hvor gamle børn og unge som *minimum* bør være første gang, de drikker en hel genstand

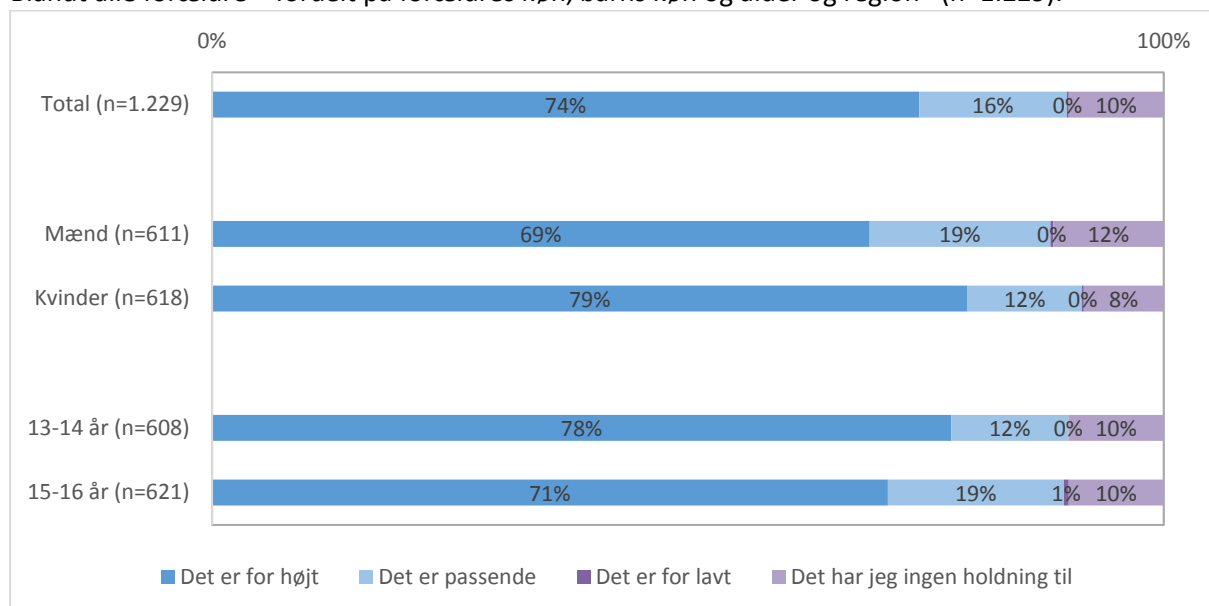
Figur 2.2.

- 38 % af forældrene angiver en alder under 16 år, når de skal vurdere, hvor gamle de mener, at børn og unge som *minimum* skal være første gang, de drikker en hel genstand. Dette på trods af, at det i Danmark ikke er lovligt at købe nogen former for alkohol, før man er fyldt 16 år.
- 40 % af forældrene mener, at børn og unge som minimum bør være 16-17 år første gang, de drikker en hel genstand.
- 13 % af forældrene mener, at børn og unge som minimum bør være 18 år eller derover første gang, de drikker en hel genstand.
- Flere kvinder (58 %) end mænd (48 %) mener, at børn og unge som minimum bør være 16 år eller derover første gang, de drikker en hel genstand.

Holdninger til danske unges alkoholforbrug

Figur 2.1. Hvad tænker du om danske unges alkoholforbrug?

Blandt alle forældre – fordelt på forældres køn, barns køn og alder og region* (n=1.229).

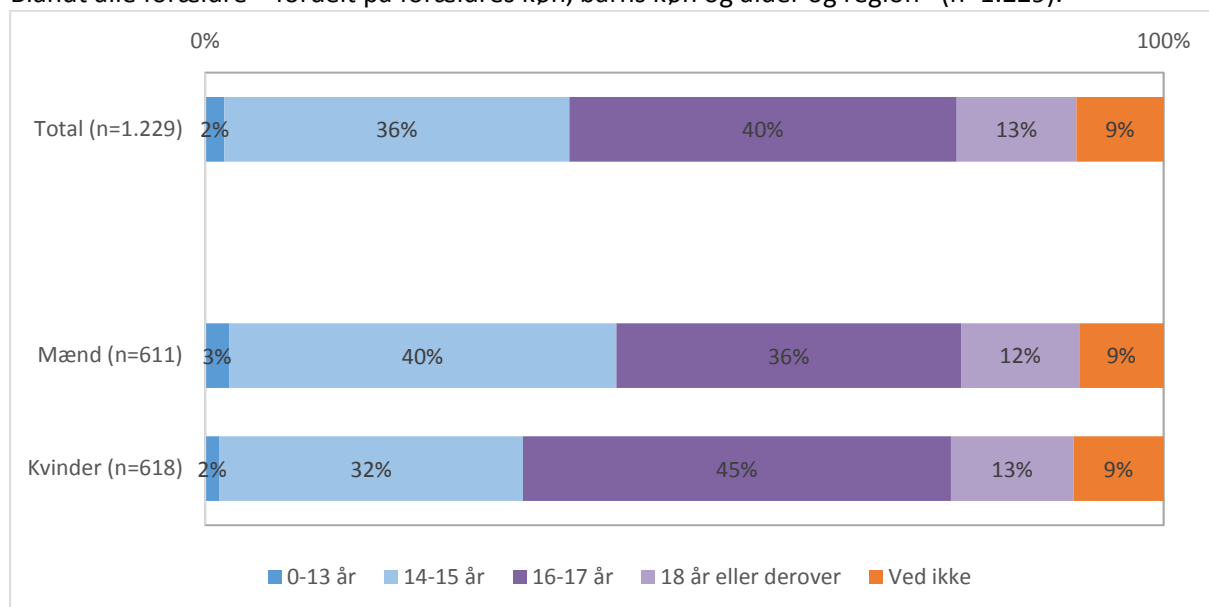

* Ingen signifikante forskelle i forhold til barns køn og region.

Forældres holdninger til, hvor gamle børn og unge som minimum bør være første gang, de drikker en hel genstand

Figur 2.2. Hvor gamle, mener du, børn og unge som minimum bør være, før de første gang drikker en hel genstand? Åben svarkategori omkodet til kategorier.

Blandt alle forældre – fordelt på forældres køn, barns køn og alder og region* (n=1.229).

* Ingen signifikante forskelle i forhold til barns køn og alder og region.

3. Forældres holdninger til aldersgrænser for køb af alkohol

Forældrene blev præsenteret for følgende: I Danmark siger loven for køb af alkohol *i butikker*, at man skal være fyldt 16 år for at købe alkohol op til 16,5 % og at man skal være fyldt 18 år for køb af alkohol på 16,5 % eller derover. På *diskoteker/barer/restauranter* skal man være fyldt 18 år for at købe alkohol uanset alkoholprocent.

Holdninger til alkoholgrænse for køb af alkohol

Figur 3.1.

- 59 % af forældrene mener, at aldersgrænserne for køb af alkohol skal bevares, som de er.
- 36 % af forældrene mener, at aldersgrænserne skal sættes op til 18 år for køb af al slags alkohol, og 4 % mener, at de skal sættes ned til 16 år for køb af al slags alkohol.
- Flere mænd (64 %) end kvinder (55 %) mener, at aldersgrænserne for køb af alkohol skal bevares, som de er.
- Flere kvinder (41 %) end mænd (30 %) mener, at aldersgrænserne skal sættes op til 18 år for køb af al slags alkohol.
- Under "Andet" angav forældre blandt andet:
 - At der slet ikke burde være lovgivning for dette
 - At det er et ansvar, som ligger ved forældrene
 - At aldersgrænsen burde hæves til 20 eller 21 år.

Forældrene blev spurgt til, hvorfor de mener ovenstående

Forældre som mener, at aldersgrænserne skal *bevares*, som de er, har blandt andet følgende begrundelser:

- Aldersgrænserne er et godt signal om, at vi ikke ser, at børn og unge skal drikke alkohol
- Aldersgrænserne er rimelige, som de er, ingen grund til, at de skal ændres
- Unge kan få fat i alkohol alligevel, så det vil ikke betyde noget, hvis aldersgrænsen blev sat op
- Ved indførelse af en højere aldersgrænse vil unge finde andre veje til at skaffe alkohol.
- Nervøsitet for, om en øget aldersgrænse vil øge brugen af andre rusmidler.
- Fin alder i forhold til, at unge gerne vil prøve grænser af og derved prøve at drikke alkohol
- Det er urealistisk at arbejde for at sætte aldersgrænserne op.
- Ansvar for unges køb af alkohol ligger i høj grad hos forældrene. – de skal lære deres børn at omgå alkohol fornuftigt
- Godt at differentiere mellem forskellige alkoholprocenter og alder for køb af disse.

Forældre som mener, at aldersgrænserne skal *sættes op til 18 år*, har blandt andet følgende begrundelser:

- Som 16-årig er man for ung til at skulle drikke alkohol.
- 16 år er for ungt til at kunne administrere et fornuftigt alkoholforbrug.
- 16 år er for ungt til at forstå konsekvenserne ved alkoholforbrug og til at kunne tage dette ansvar på sig.
- Alkohol er stadig skadeligt, når man er 16 år

- En højere aldersgrænse vil påvirke tilgængeligheden af alkohol og herved medvirke til et nedsat forbrug af alkohol blandt unge.
- Man er først myndig som 18-årig, og derfor burde man først kunne købe alkohol ved denne alder.
- Det er forvirrende at navigere efter to forskellige aldersgrænser for køb af alkohol – både for forbrugeren og ansatte i detailhandlen. Af samme grund bør aldersgrænserne for køb af alkohol og tobak være ens.
- Der er i dag for let adgang til alkohol for unge under 18 år.
- En højere aldersgrænse vil fungere som et signal til unge om, at det ikke er accepteret i det danske samfund at drikke alkohol før man er 18 år.
- En højere aldersgrænse kan medvirke til at udskyde alkoholdebuten.

Forældre som mener, at aldersgrænserne skal sættes ned til 16 år, har blandt andet følgende begrundelser:

- Det vil være lettere for både forbrugeren og ansatte i detailhandlen at administrere ens retningslinjer for køb af alkohol.
- Aldersgrænserne kan lige så godt nedsættes til 16 år – unge i Danmark skal nok skaffe alkohol, hvis de ønsker det.
- Det er forældrenes og ikke butikkernes/politikkernes ansvar at administrere unges køb af alkohol. Unge skal desuden selv lære at tage ansvar for deres omgang med alkohol.
- Man kan godt administrere et fornuftigt alkoholforbrug som 16-årig.

Holdninger til håndhævelse af aldersgrænser

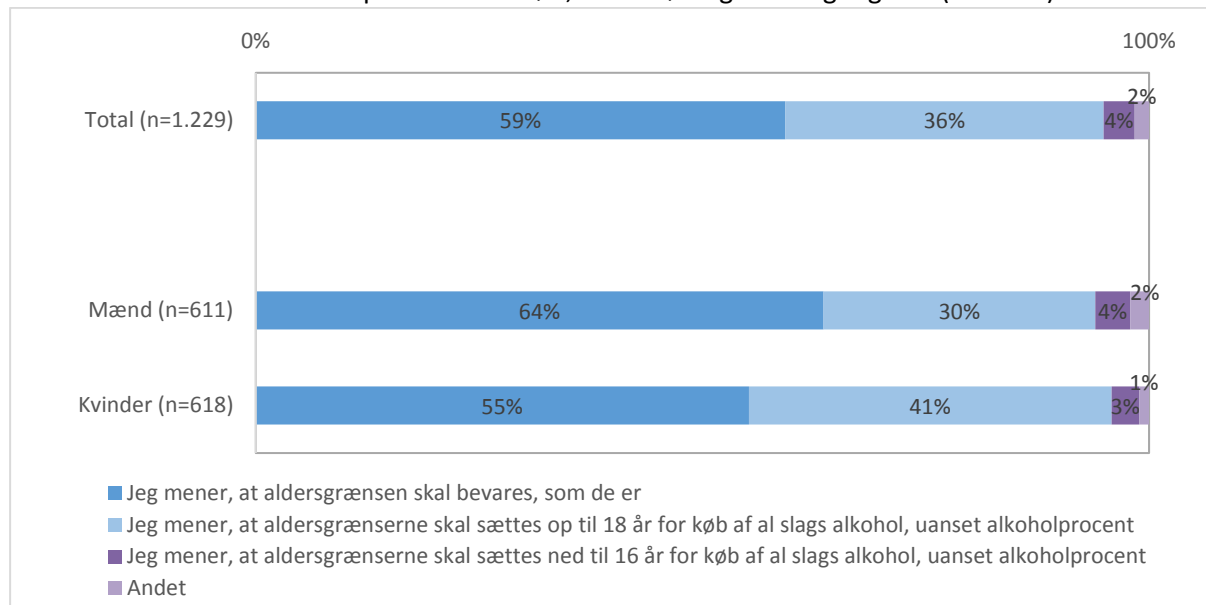
Figur 3.2.

- 78 % af forældrene mener, at der skal gøres mere for, at aldersgrænserne for køb af alkohol håndhæves.
- Flere kvinder (82 %) end mænd (75 %) mener, at der skal gøres mere for, at aldersgrænserne håndhæves.
- Flere forældre med drenge (81 %) end forældre med piger (75 %) mener, at der skal gøres mere for, at aldersgrænserne håndhæves.

Holdninger til alkoholgrænse for køb af alkohol

Figur 3.1. Hvilket af de følgende udsagn beskriver bedst din holdning til aldersgrænserne for køb af alkohol i Danmark.

Blandt alle forældre – fordelt på forældres køn, barns køn og alder og region* (n=1.229).

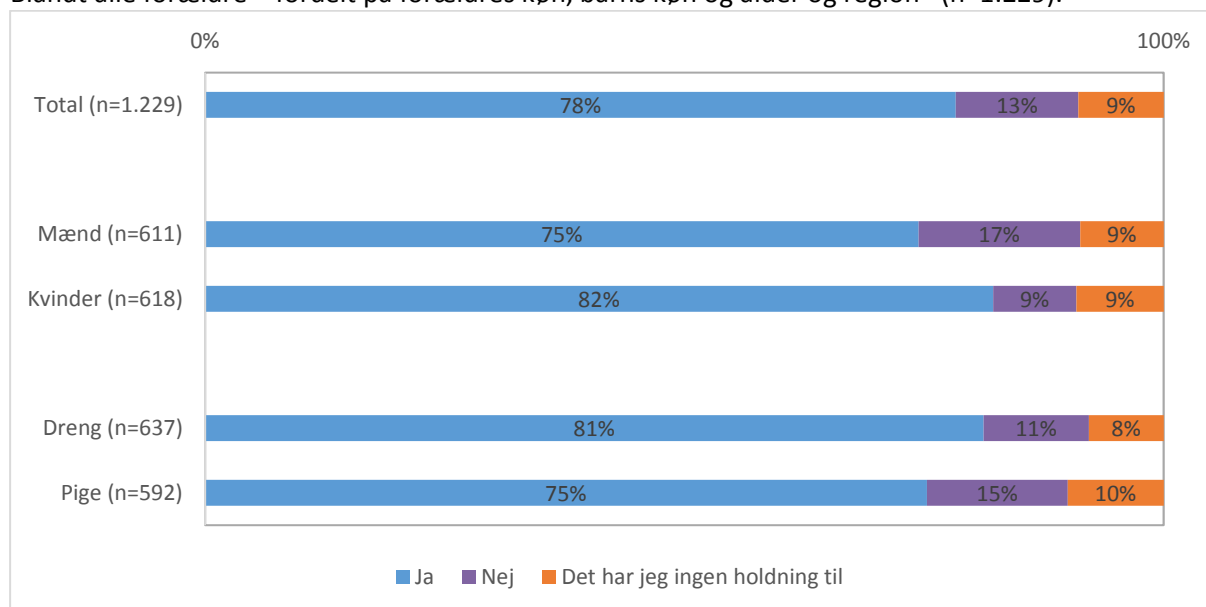

*Ingen signifikante forskelle i forhold til barns køn og alder og region.

Holdninger til håndhævelse af aldersgrænser

Figur 3.2. Synes du, at der skal gøres mere for, at aldersgrænserne for køb af alkohol i butikker, kiosker og supermarkeder bliver håndhævet? (fx ved, at man SKAL vise ID ved køb af alkohol).

Blandt alle forældre – fordelt på forældres køn, barns køn og alder og region* (n=1.229).

* Ingen signifikante forskelle i forhold til barns alder og region

4. Forældres kendskab til deres barns alkoholforbrug

Forældres kendskab til, om deres barn har haft sin alkoholdebut

Figur 4.1.

- 44 % af forældrene angiver, at deres barn har prøvet at drikke en hel genstand. 2 % angiver, at de ikke ved, om deres barn har prøvet at drikke en hel genstand
- Flere forældre til 16-årige angiver, at deres barn har prøvet at drikke en hel genstand (84 %) end forældre til 13-årige (8 %). Andelen af børn, der har haft alkoholdebut stiger, jo ældre barnet er.

Forældres kendskab til, om deres barn har prøvet at være fuld

Figur 4.2.

Forældre, som angiver, at deres barn har prøvet at drikke en hel genstand (n=541), er blevet spurgt til, om deres barn har prøvet at være fuld.

- 51 % af forældrene angiver, at deres barn har prøvet at være fuld. Det svarer til 23 % blandt alle forældre i undersøgelsen (fremgår ikke af figur).
- Der er flere kvinder (57 %) end mænd (46 %), som angiver, at deres barn har prøvet at være fuld.
- Blandt forældre til 16-årige angiver 68 %, at deres barn har prøvet at være fuld. Det tilsvarende tal blandt forældre til 13-årige er 19 %. Jo ældre børnene er, des højere en andel har prøvet at drikke sig fuld.

Forældres kendskab til, hvor ofte deres 13-16-årige barn drikker alkohol

Figur 4.3.

- Blandt forældre, som angiver, at deres barn har prøvet at drikke en hel genstand (n=541), angiver 47 %, at deres barn drikker alkohol sjældnere end én gang om måneden.
- 25 % angiver, at deres barn drikker alkohol ca. én gang om måneden, mens 21 % angiver, at deres barn drikker alkohol 2-4 gange om måneden.
- 2 % af forældrene angiver, at deres barn drikker alkohol 2-3 gange om ugen.

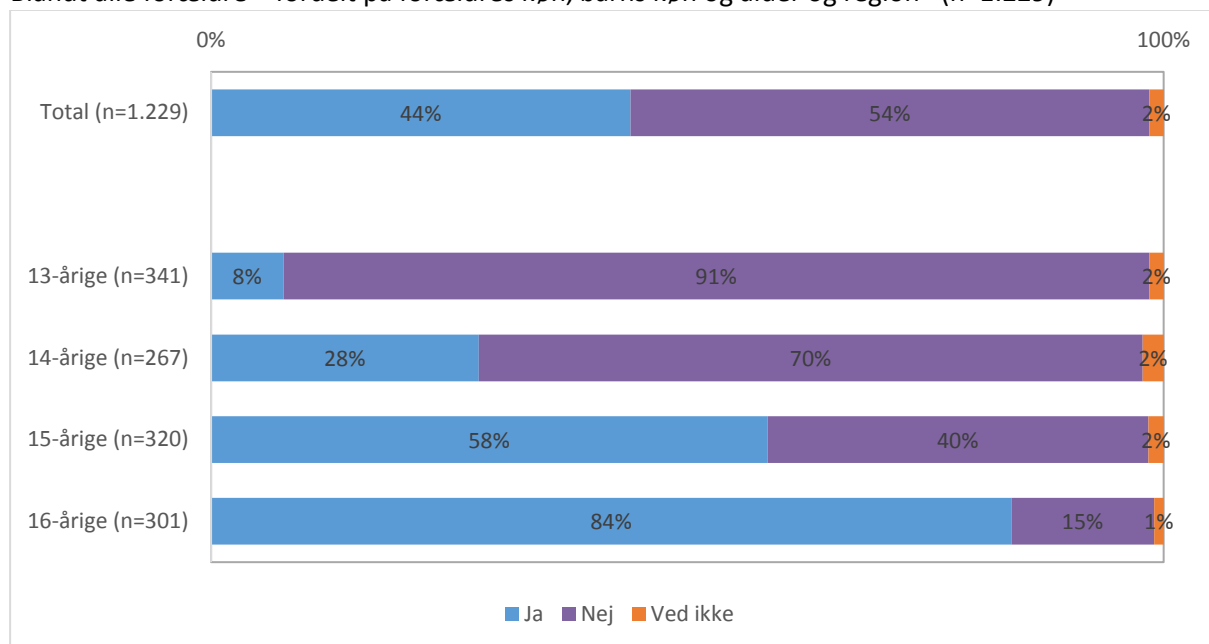
Figur 4.4.

- Flere forældre til piger (57 %) angiver, at deres barn drikker alkohol mindst én gang om måneden end forældre til drenge (50 %).
- Blandt forældre med 16-årige børn angiver 70 %, at deres barn drikker alkohol mindst én gang om, hvorimod 15 % af forældre med 13-årige børn angiver, at deres barn drikker alkohol mindst én gang om måneden. Jo ældre børnene er, des oftere drikker de alkohol.

Forældres kendskab til om deres barn har haft sin alkoholdebut

Figur 4.1. Har dit barn prøvet at drikke en hel genstand?

Blandt alle forældre – fordelt på forældres køn, barns køn og alder og region* (n=1.229)

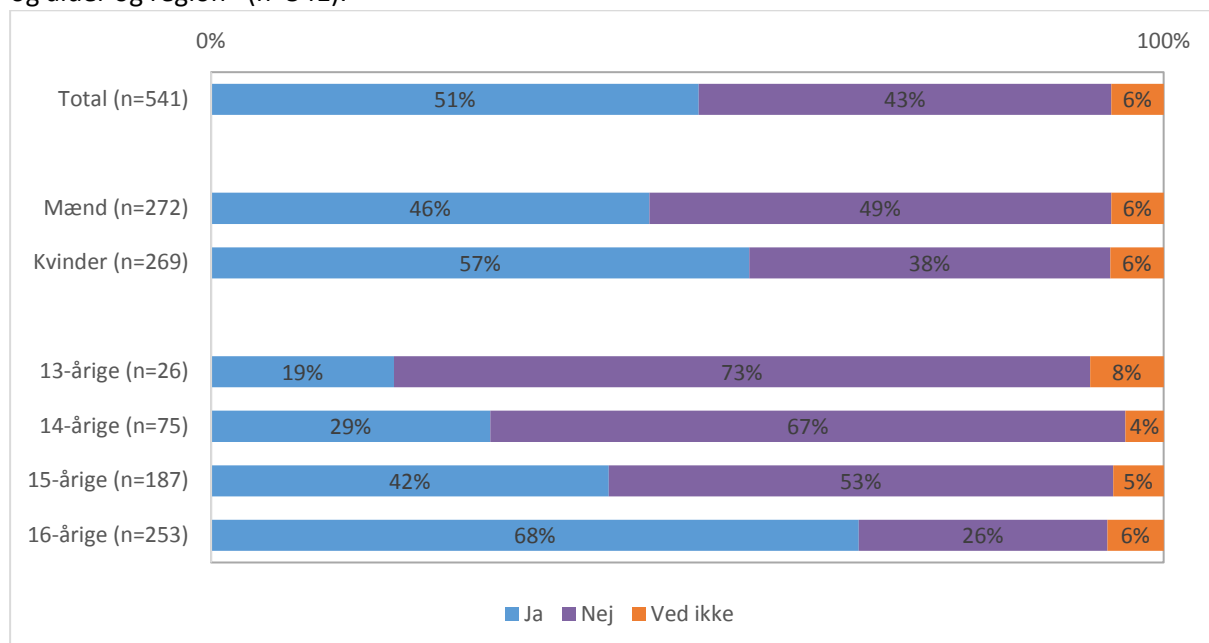

* Ingen signifikante forskelle i forhold til forældres og barns køn og region.

Forældres kendskab til om deres barn har prøvet at være fuld

Figur 4.2. Har dit barn prøvet at være fuld?

Blandt forældre, hvis barn har prøvet at drikke en hel genstand – fordelt på forældres køn, barns køn og alder og region* (n=541).

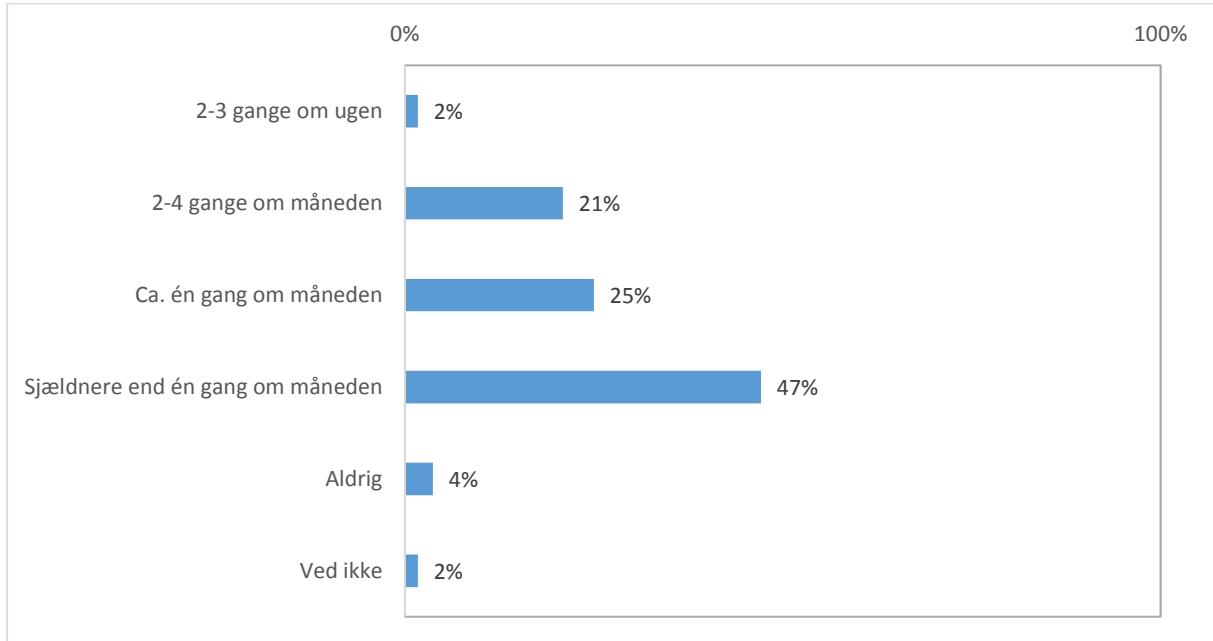

* Ingen signifikante forskelle i forhold til barns køn og region.

Forældres kendskab til, hvor ofte deres 13-16-årige barn drikker alkohol

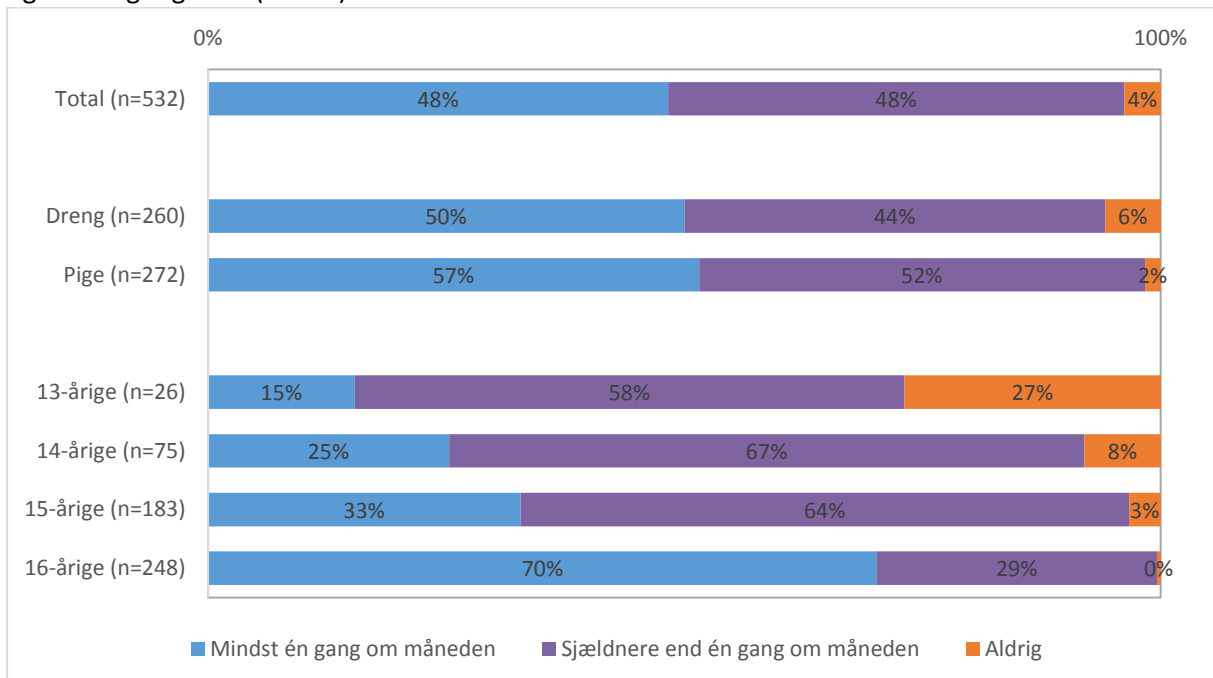
Figur 4.3. Hvor ofte drikker dit barn alkohol?

Blandt forældre, hvis barn har prøvet at drikke en hel genstand (n=541).

Figur 4.4. Hvor ofte drikker dit barn alkohol?

Blandt forældre, hvis barn har prøvet at drikke en hel genstand - fordelt på forældres køn, barns køn og alder og region*¹ (n=532).

* Ingen signifikante forskelle i forhold til forældres køn og region.

¹ Grundet få svar i kategorierne i figur 4.4. er disse omkodet til følgende tre kategorier: 1) Drikker alkohol mindst én gang om måneden, 2) Drikker alkohol sjældnere end én gang om måneden og 3) Drikker aldrig alkohol. Respondenter, som har svaret "ved ikke" (n=9) er ekskluderet fra analysen.

5. Forældres holdninger til og bekymringer omkring deres barns alkoholforbrug

Forældres vurdering af deres barns alkoholforbrug

Figur 5.1.

- Størstedelen (91 %) af forældrene, hvis barn *ikke drikker* alkohol (n=689), glæder sig over, at deres barn ikke drikker. 2 % af forældrene angiver, at det bekymrer dem, at deres barn ikke drikker alkohol.
- Flere forældre til 13-14-årige (93 %) end forældre til 15-16-årige (86 %) glæder sig over, at deres barn *ikke drikker* alkohol.

Figur 5.2.

- 83 % af forældrene, hvis barn drikker alkohol (n=512) vurderer, at deres barns alkoholforbrug er passende. 10 % vurderer, at det er for højt, mens 3 % vurderer, at det er for lavt.

Figur 5.3.

- 71 % af forældrene, hvis barn har prøvet at drikke en hel genstand (n=541), mener, at deres barn drikker *mindre* end andre unge på samme alder.
- 25 % af forældrene mener, at deres barn drikker som *gennemsnittet*, mens 1 % mener, at deres barn drikker *mere* end andre unge på samme alder.
- Flere forældre med 15-16-årige børn (72 %) mener, at deres barn drikker *mindre* end andre unge på samme alder end forældre med 13-14-årige børn (65 %).

Forældres bekymringer omkring deres barns alkoholforbrug

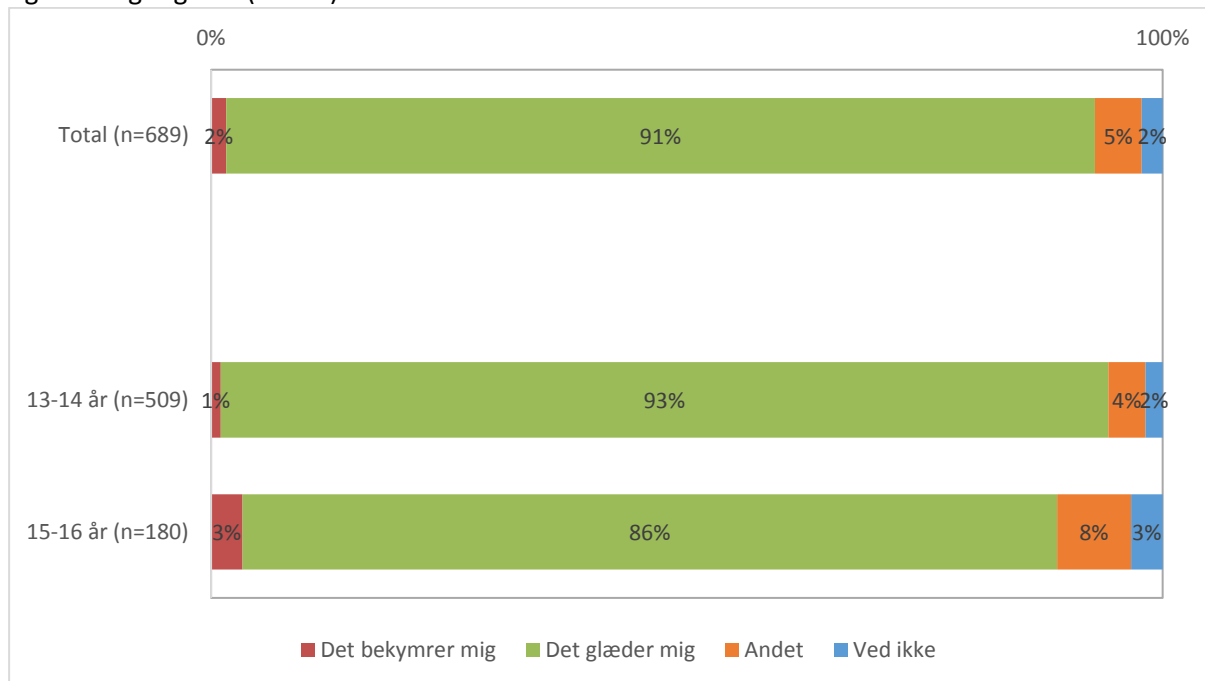
Figur 5.4.

- 58 % af forældrene, hvis barn drikker alkohol (n=512), har ingen bekymringer omkring deres barns alkoholforbrug.
- 27 % af forældrene angiver, at de bekymrer sig om risikoen for overfald. 25 % bekymrer sig om risikoen for ulykker, og 15 % bekymrer sig om sundhedskonsekvenserne ved deres barns alkoholforbrug.

Forældres vurdering af deres barns alkoholforbrug

Figur 5.1. Hvordan har du det med, at dit barn ikke drikker alkohol?

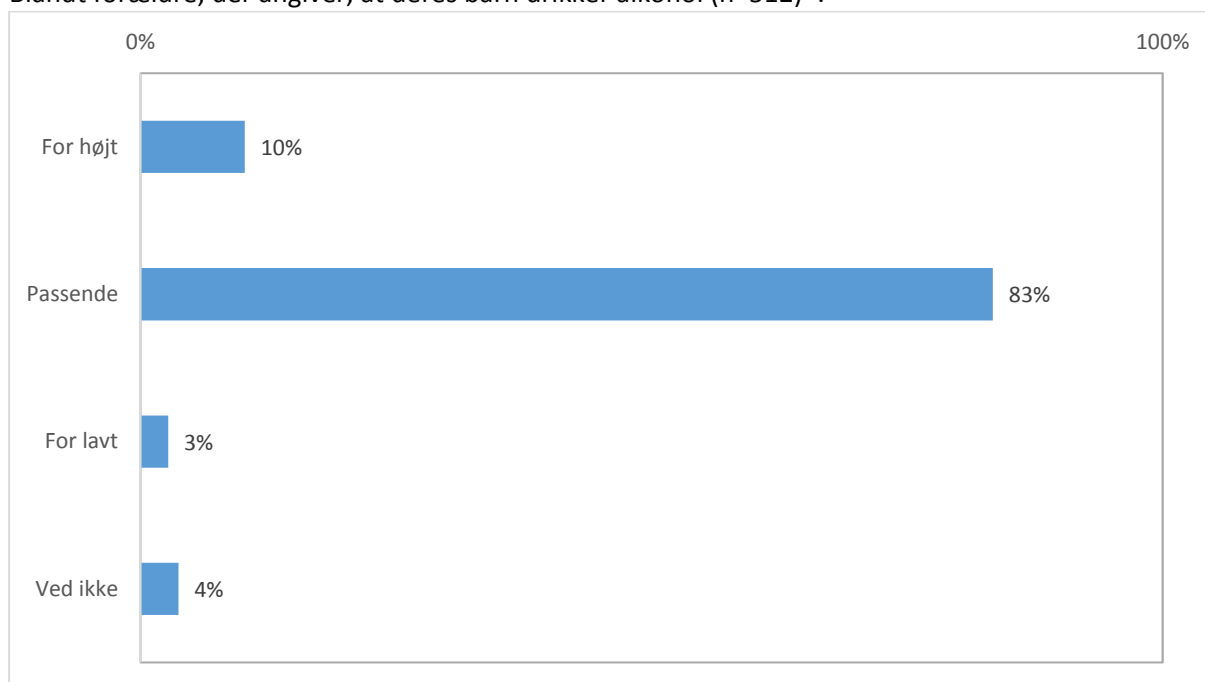
Blandt forældre, der angiver, at deres barn ikke drikker alkohol – fordelt på forældres køn, barns køn og alder og region* (n=689).

* Ingen signifikante forskelle i forhold til køn, barns køn og region.

Figur 5.2. Hvordan vurderer du dit barns alkoholforbrug?

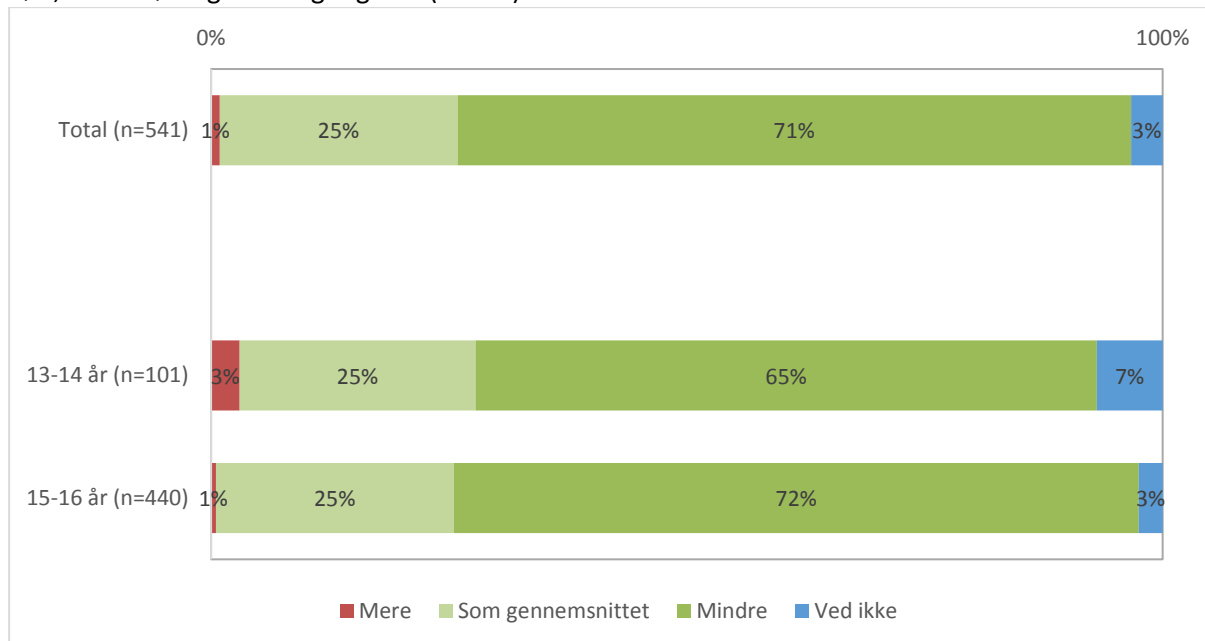
Blandt forældre, der angiver, at deres barn drikker alkohol (n=512)*.

* Ingen signifikante forskelle i forhold til forældres køn, barns køn og alder og region.

Figur 5.3. Hvor meget tror du, at dit barn drikker i forhold til andre unge på samme alder?

Blandt forældre, som angiver, at deres barn har prøvet at drikke en hel genstand – fordelt på forældres køn, barns køn og alder og region* (n=541).

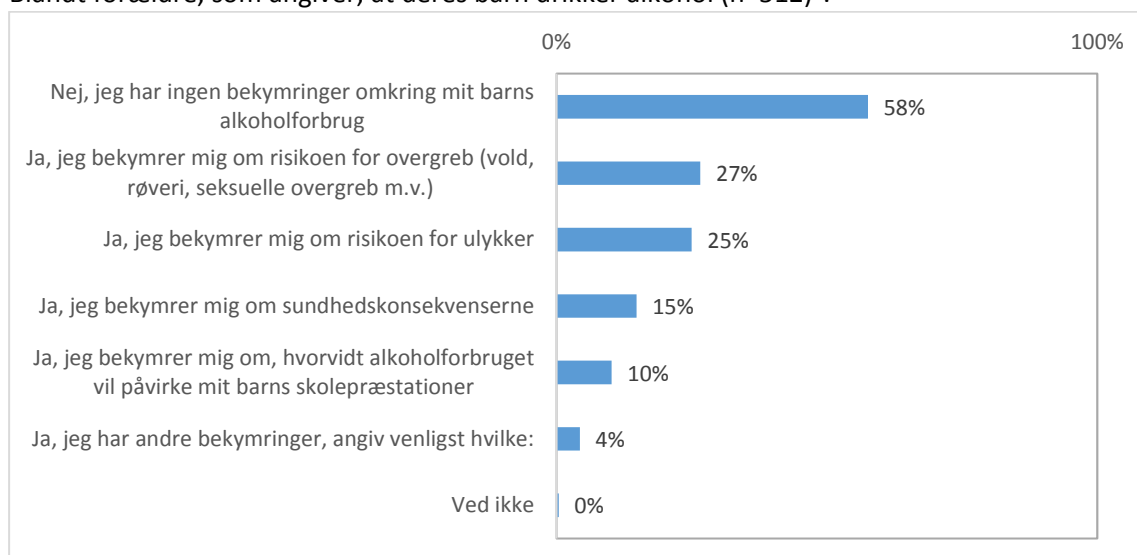

* Ingen signifikante forskelle i forhold til forældres og barns køn og region.

Forældres bekymringer omkring deres barns alkoholforbrug

Figur 5.4. Har du bekymringer omkring dit barns alkoholforbrug? Det var muligt at angive flere svar.

Blandt forældre, som angiver, at deres barn drikker alkohol (n=512)².

² I kategorien "Andre bekymringer" nævnes blandt andet følgende bekymringer omkring ens barns alkoholforbrug: 1) Risikoen for et fremtidig alkoholmisbrug/overforbrug, 2) Risikoen for, at alkohol kan føre til andre og hårdere stoffer, 3) Risikoen for drikkepres fra venner.

6. Forældres indflydelse på deres barns alkoholforbrug

Forældres indflydelse på deres barns alkoholforbrug

Figur 6.1.

- 88 % af forældrene oplever at have indflydelse på deres barns alkoholforbrug. Flere kvinder (92 %) end mænd (85 %) oplever at have indflydelse på deres barns alkoholforbrug. Flere forældre til 13-14-årige (93 %) end forældre til 15-16-årige (83 %) oplever at have indflydelse på deres barns alkoholforbrug.
- 6 % af forældrene oplever ikke, at de har indflydelse på deres barns alkoholforbrug, men ønsker det.
- 4 % af forældrene oplever ikke, at de har indflydelse på deres barns alkoholforbrug, og ønsker ikke at blande sig i det. Flere mænd (6 %) end kvinder (1 %) ønsker ikke at blande sig i deres barns alkoholforbrug. Flere forældre til 15-16-årige (6 %) end forældre til 13-14-årige (1 %) ønsker ikke at blande sig i deres barns alkoholforbrug.

Hvad gør forældre for at påvirke deres barns alkoholforbrug?

Figur 6.2.

Forældre, som angiver, at de har eller ønsker at have indflydelse på deres barns alkoholforbrug (n=1.186) blev spurgt til, om de gør noget for at påvirke deres barns alkoholforbrug.

- 73 % angiver, at de gør noget for at påvirke deres barns alkoholforbrug.
- Flere kvinder (76 %) end mænd (70 %) gør noget for at påvirke deres barns alkoholforbrug.
- Flere forældre til drenge (76 %) end forældre til piger (70 %) gør noget for at påvirke deres barns alkoholforbrug.

Figur 6.3.

Blandt forældre, som angiver, at de gør noget for at påvirke deres barns alkoholforbrug (n=865), blev yderligere spurgt til, hvad de gør for at påvirke deres barn til at drikke mindre alkohol. Hertil hører følgende svar:

- 56 % angiver, at de taler med deres barn om hans/hendes alkoholforbrug.
- 53 % angiver, at de forsøger at være en rollemodel ved at begrænse eget alkoholforbrug.
- 53 % angiver, at de lader være med at servere alkohol for deres barn.
- 52 % angiver, at de laver aftaler med deres barn om hans/hendes alkoholforbrug.
- 10 % angiver andre metoder, heriblandt at dette ikke er relevant endnu, da deres barn ikke drikker alkohol, at de snakker med deres barn om konsekvenserne ved at drikke alkohol, og at de ikke vælger at drikke alkohol selv og/eller foran deres barn.

Hvorfor mener nogle forældre, at de ikke har indflydelse på deres barns alkoholforbrug?

Figur 6.4.

Blandt forældre, som ikke oplever at have indflydelse på deres barns alkoholforbrug, men som gerne vil have det (n=67), angiver følgende årsager til den manglende indflydelse:

- At deres barn påvirkes af sine venner og ikke af forældrene (72 %).
- At deres barn ikke lytter til dem (27 %).

- At deres barn er gammel nok til selv at købe alkohol (25 %).
- 15 % angiver andre årsager, heriblandt at det ikke er relevant, da deres barn ikke drikker og/eller ikke kan lide smagen af alkohol, og at deres barn synes det er sejt/smart at drikke alkohol.

Hvorfor ønsker nogle forældre ikke at blande sig i deres barns alkoholforbrug?

Figur 6.5.

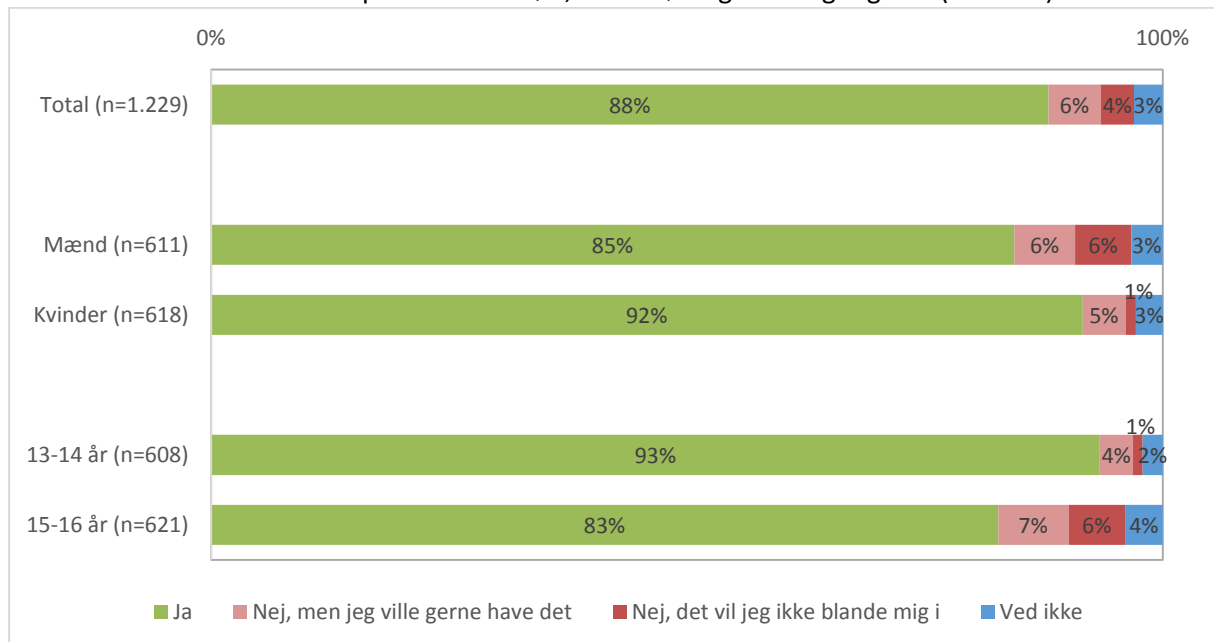
Blandt forældre, som ikke vil blande sig i deres barns alkoholforbrug (n=43), angiver følgende årsager til den manglende lyst til at blande sig:

- At deres barn er gammel nok til at tage ansvar for sig selv (63 %)
- At deres barn påvirkes af sine venner og ikke sine forældre (14 %)
- 26 % angiver andre årsager, heriblandt at det ikke er relevant, da deres barn ikke drikker (meget), at deres barn er fornuftigt og at de derved har tiltro til ham/hende, og at så længe, at deres barns alkoholforbrug ikke er et problem, ser de ingen grund til at blande sig.

Forældres indflydelse på deres barns alkoholforbrug

Figur 6.1. Oplever du, at du har indflydelse på dit barns alkoholforbrug?

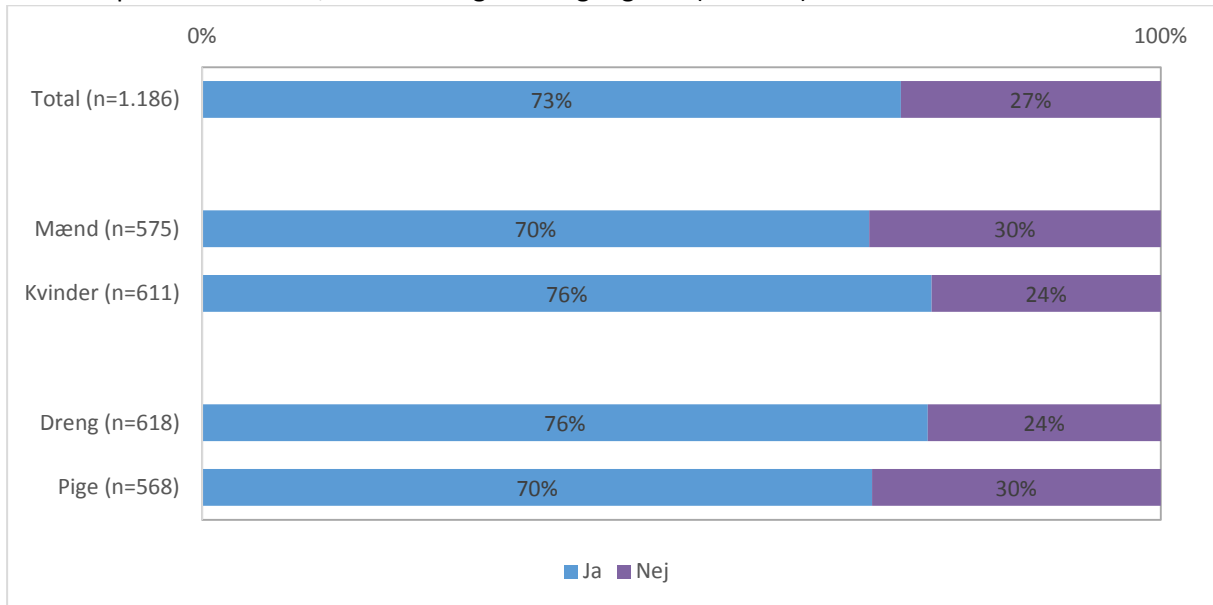
Blandt alle forældre – fordelt på forældres køn, barns køn og alder og region* (n=1.229).

* Ingen signifikante forskelle i forhold til barns køn og region.

Hvad gør forældre for at påvirke deres barns alkoholforbrug?**Figur 6.2.** Gør du noget for at påvirke dit barn til at drikke mindre/ikke at drikke alkohol?

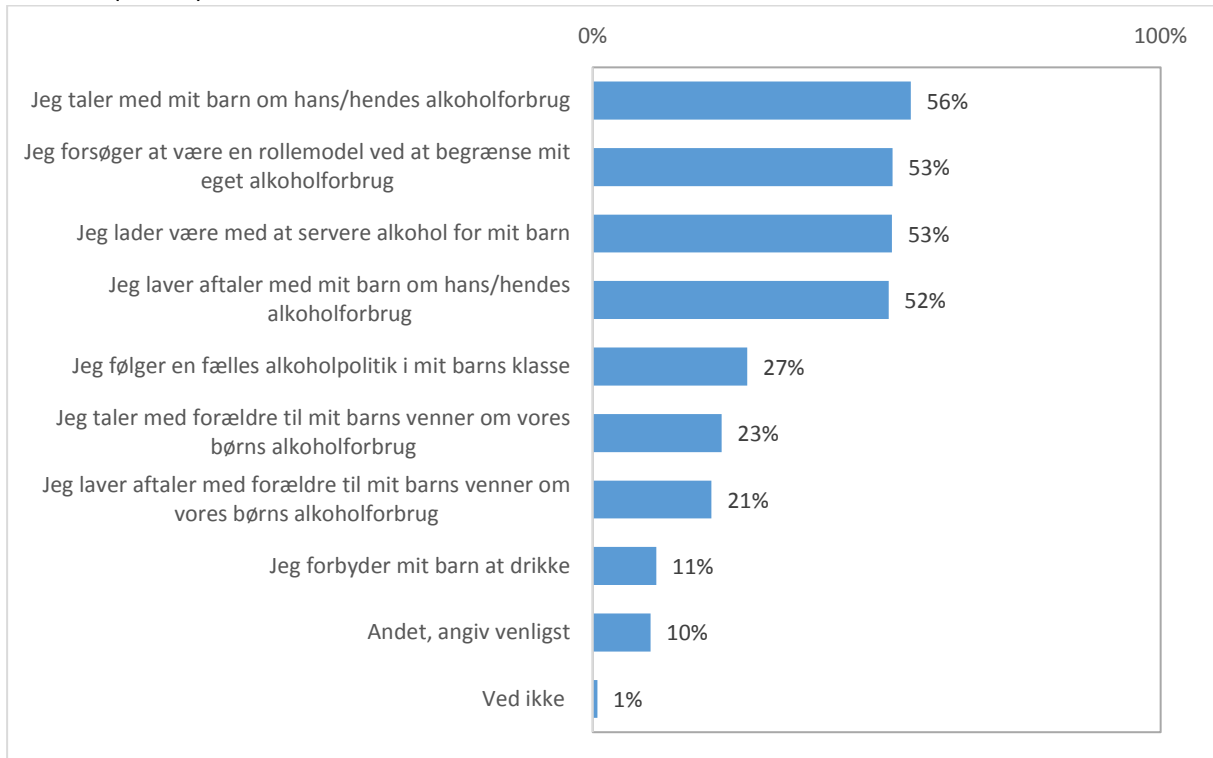
Blandt forældre, som angiver, at de har eller ønsker at have indflydelse på deres barns alkoholforbrug – fordelt på forældres køn, barns køn og alder og region* (n=1.186).

* Ingen signifikante forskelle i forhold til barn alder og region.

Figur 6.3. Hvad gør du for at påvirke dit barn til at drikke mindre/ikke at drikke alkohol? Det var muligt at angive flere svar.

Blandt forældre, som angiver, at de gør noget for at påvirke deres barn til at drikke mindre/ikke drikke alkohol³ (n=865).

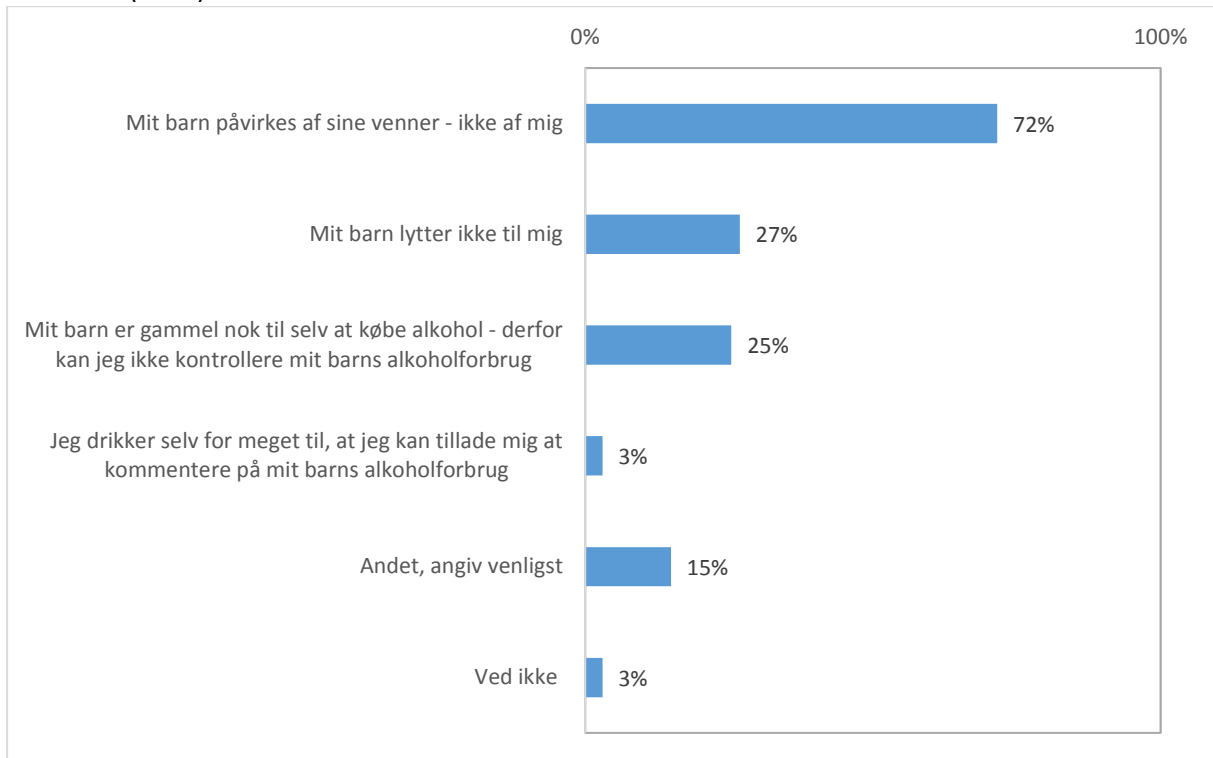

³ I kategorien "andet" nævnes blandt andet følgende metoder til at påvirke deres barns alkoholforbrug: 1) At det ikke er relevant, da deres barn ikke drikker/er begyndt at drikke alkohol, 2) At snakke med deres barn om konsekvenserne ved at drikke alkohol, 3) At de ikke drikker selv/drikker foran deres barn.

Hvorfor mener nogle forældre, at de ikke har indflydelse på deres barns alkoholforbrug?

Figur 6.4. Hvad tror du, er årsagerne til, at du ikke har indflydelse på, hvor meget alkohol, dit barn drikker? Det var muligt, at angive flere svar.

Blandt forældre, der angiver, at de ikke har indflydelse på deres barns alkoholforbrug, men gerne ville have det⁴ (n=67).

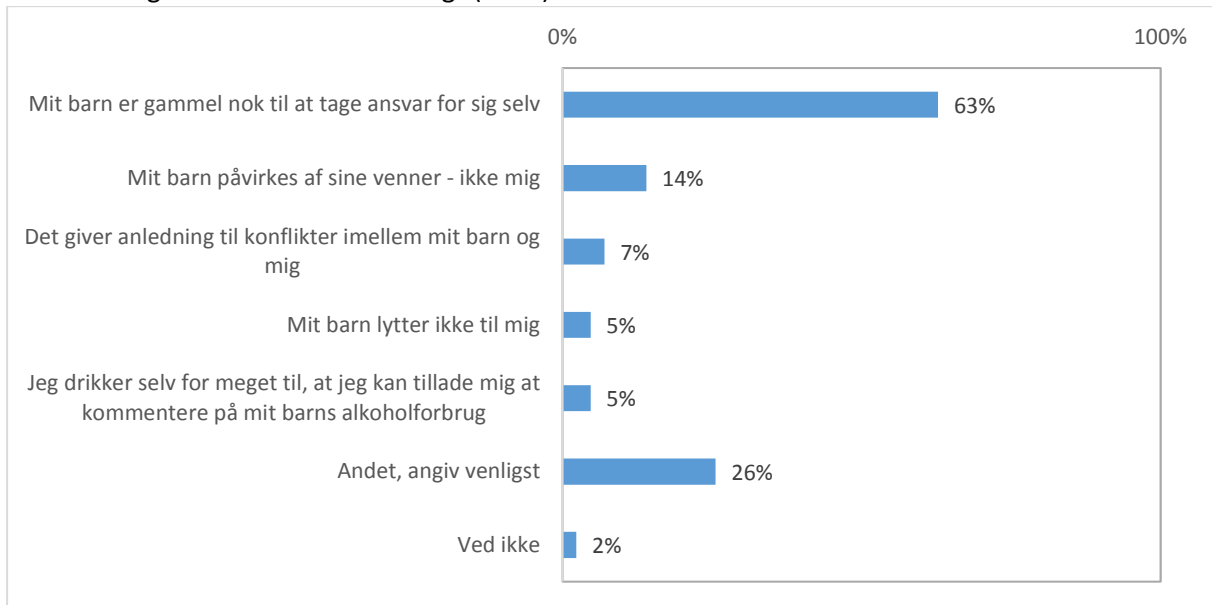

⁴ I kategorien "andet" nævnes blandt andet følgende grunde til at forældrene ikke føler at de har indflydelse på deres barns alkoholvaner: 1) At det er ikke relevant, da deres barn ikke drikker, 2) At deres barn kan ikke lide smagen af alkohol, så det er ikke relevant, 3) At deres barn synes, at det er sejt/smart at drikke alkohol.

Hvorfor ønsker nogle forældre ikke at blande sig i deres barns alkoholforbrug?

Figur 6.5. Hvorfor vil du ikke blande dig i, hvor meget alkohol, dit barn drikker? Det var muligt, at angive flere svar.

Blandt forældre, der angiver, at de *ikke* har indflydelse på deres barns alkoholforbrug, og at de ikke vil blande sig i barnets alkoholforbrug⁵ (n=43).

⁵ I kategorien "andet" nævnes blandt andet følgende grundt til at forældrene ikke vil blande sig i deres barns alkoholforbrug: 1) At det er ikke relevant, da deres barn ikke drikker/drikker lidt, 2) De mener, at deres barn er fornuftig, så de har tiltro til barnet, 3) At så længe alkoholforbruget ikke er et problem, er der ingen grund til at blande sig.

7. Forældres viden om sammenhængen mellem alkohol og kræft

Forældres viden om sammenhængen mellem alkohol og kræft

Respondenterne blev præsenteret for en række livsstilsfaktorer, herunder alkohol, fysisk aktivitet, solskoldninger mm., hvorefter de blev bedt om at sætte kryds ved de faktorer, de mener, der øger risikoen for kræft. Figur 7.1. viser fordelingen af forældre i forhold de, der (korrekt) har angivet alkohol som en risikofaktor for udvikling af kræft.

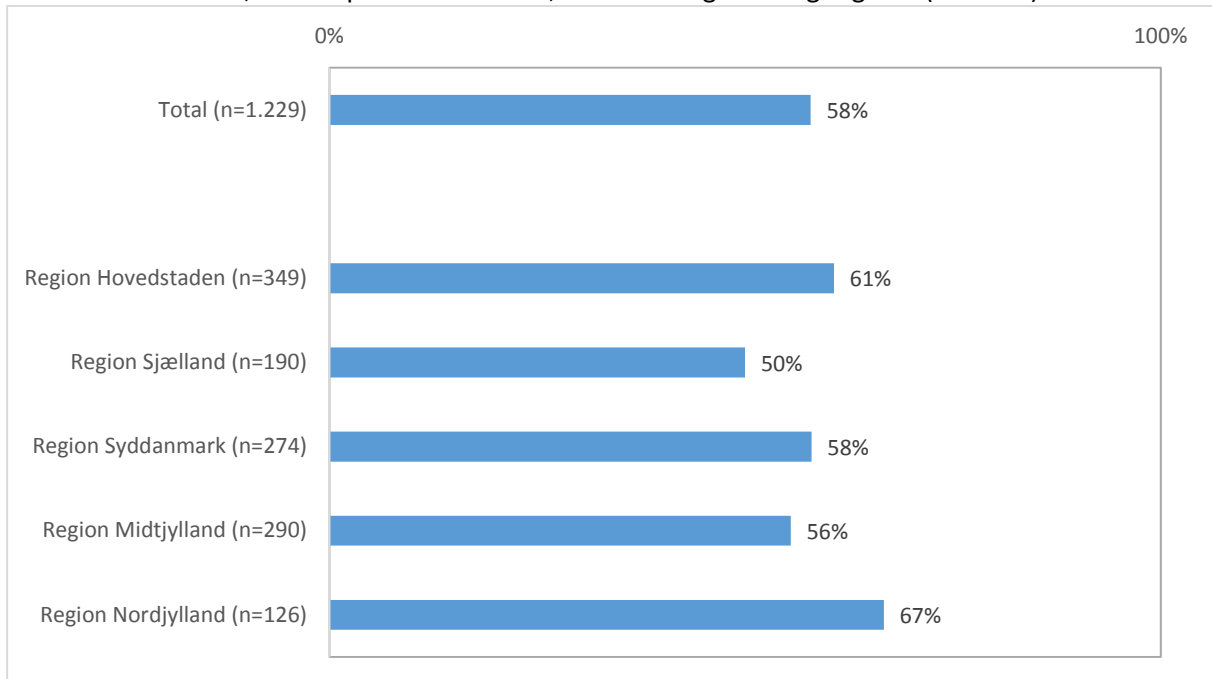
Figur 7.1.

- 58 % af forældrene mener, at alkohol øger risikoen for kræft.
- Flere forældre i Region Nordjylland (67 %) end forældre i Region Sjælland (50 %) mener, at alkohol øger risikoen for kræft.

Forældres viden om sammenhængen mellem alkohol og kræft

Figur 7.1. Andelen af forældre, som mener, at alkohol øger risikoen for kræft.

Blandt alle forældre, fordelt på forældres køn, barns køn og alder og region* (n=1.229).

* Ingen signifikante forskelle i forhold til forældres køn, barns køn og alder.

8. Metode

Denne rapport bygger på data fra en webbaseret spørgeskemaundersøgelse (CAWI⁶) blandt 1.229 danske forældre, som har mindst ét barn i alderen 13-16 år. Alle oplysninger om både forældre og deres børn er rapporteret af forældrene.

Data er indsamlet af analysebureauet Userneeds i perioden fra d. 13. september til d. 13. oktober 2016, og alle analyser er foretaget af analyseenheden i Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens 'Fuld af liv'-kampagne.

Repræsentativitet

Data er blevet indsamlet via kvoter, som er en sammensætning af data, f.eks. fædre med børn i alderen 13-14 år bosat i Region Hovedstaden, som svarer til den nationale sammensætning. Denne metode har sikret en national repræsentativ fordeling af respondenter i forhold til:

- Køn (mænd/kvinder),
- Barns alder (13-14 år/15-16 år),
- Region (Hovedstaden/Sjælland/Syddanmark/Midtjylland/Nordjylland).

Oplysninger om den nationale fordeling af de enkelte kvoter er hentet fra Danmarks Statistik. Det var tilladt, at de enkelte kvoter måtte afvige +/- 5 % i forhold til den nationale fordeling.

Aldersgruppen 13-16-årige er udvalgt på baggrund af 'Fuld af liv'-kampagnens målsætning om at ud-sætte unges alkoholdebut. Det er netop i denne alder, at størstedelen af unge prøver at drikke alkohol for første gang [13].

Nedenstående tabel viser antallet af respondenter i undersøgelsen fordelt på forældres køn, barns alder og på region.

Tabel 7.1. Fordeling af respondenter

	Region Hovedstaden		Region Sjælland		Region Syddanmark		Region Midjylland		Region Nordjylland		
	Forældres køn										
Børns alder	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	Total
13-14-årige	88	88	47	48	66	68	70	72	31	31	608
15-16-årige	85	88	48	48	70	70	74	74	32	32	621
Total	349		190		274		290		129		1.229

Rekruttering af respondenter

Forældre til børn i alderen 13-16 år er blevet rekrutteret via Userneeds' Danmarkspanel. De har fået tilsendt en mail med en invitation til undersøgelsen. Danmarkspanelet består af ca. 80.000 personer.

⁶ CAWI = Computer Assisted Web Interviewing

En del af respondenterne blev ikke rekrutteret direkte gennem Userneeds, men ved hjælp af to eksterne paneler YouGov og Norstat, da der ikke kunne rekrutteres et tilstrækkeligt antal respondenter alene gennem Userneeds' Danmarkspanel. De to eksterne paneler lever op til de samme kvalitetskrav som Userneeds' Danmarkspanel, men der kan alligevel være bias forbundet med at rekruttere respondenter fra forskellige paneler, f.eks. kan det ikke udelukkes, at samme respondent optræder flere gange i undersøgelsen.

Spørgeskemaet

Spørgeskemaet er udviklet af 'Fuld af Liv'-kampagnens evalueringsenhed og indeholder 45 spørgsmål.

Der er i spørgeskemaet spurgt til følgende temaer:

- forældres tanker og holdninger til unges alkoholforbrug generelt,
- forældres holdning til aldersgrænser for køb af alkohol
- forældres kendskab og holdninger til deres barns alkoholforbrug,
- forældres holdninger og bekymringer omkring deres barns alkoholforbrug,
- forældres indflydelse på deres barns alkoholforbrug
- forældres viden om sammenhængen mellem alkohol og kræft.

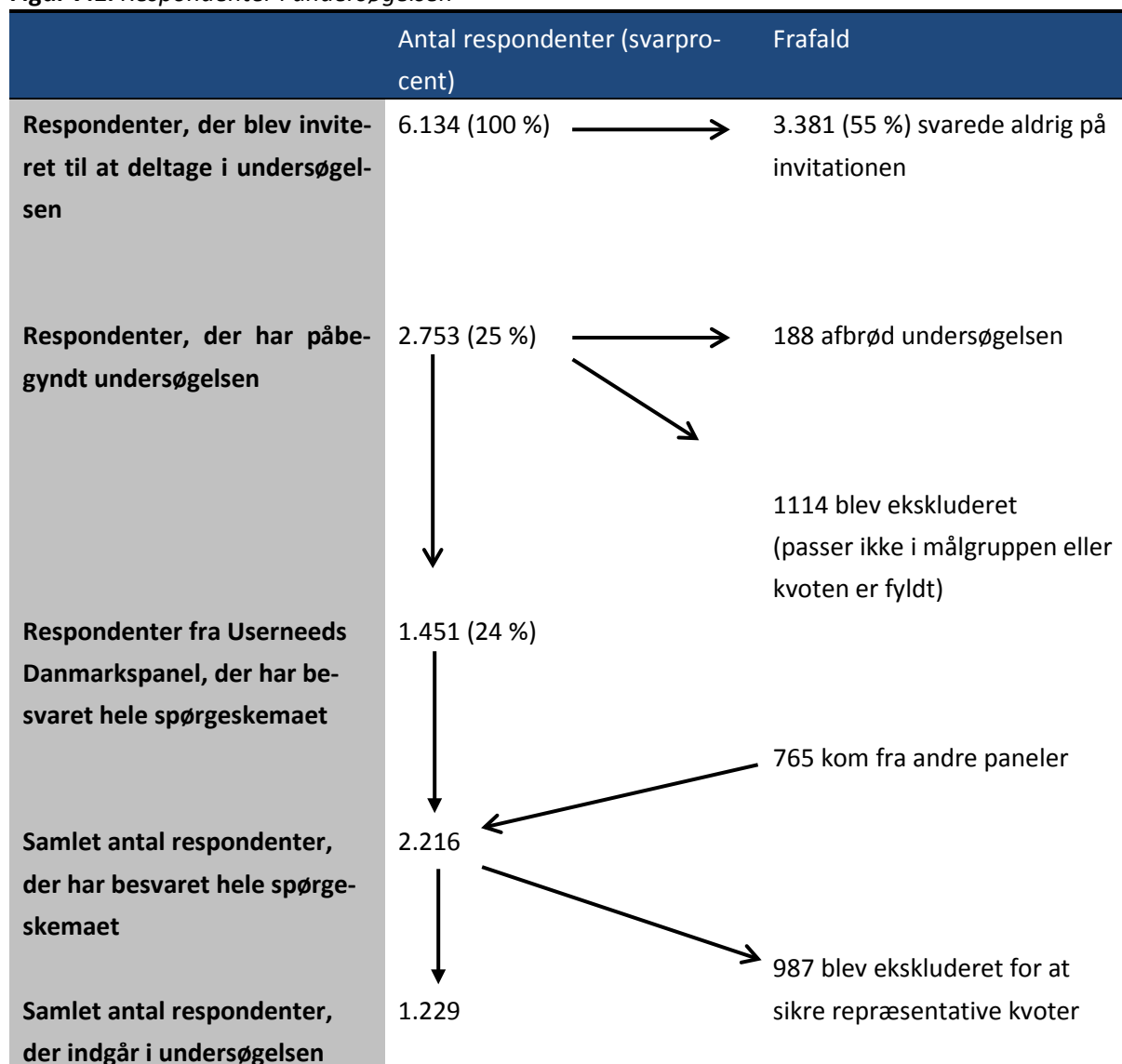
Det er analyser af besvarelser af disse spørgsmål, der indgår i denne rapport.

Derudover er forældrene blevet spurgt til deres kendskab og holdninger til 'Fuld af liv'-kampagnen og til en forældreindsats, der kørte i efteråret 2016: "Dit barn – din alkoholholdning". Analyser af forældrenes besvarelser af disse spørgsmål bruges internt i 'Fuld af liv'-kampagnen til evaluering og forbedring af kampagnen og vil ikke blive offentliggjort. Spørgeskemaet er udviklet med udgangspunkt i et tilsvarende spørgeskema fra 'Fuld af liv'-kampagnen, som blev udviklet i 2015, hvor data til rapporten "Forældres holdninger til unges alkoholvaner 2015" blev indsamlet [15]. Der er dog lavet få justeringer i forhold til sidste års rapport. Der er nogle spørgsmål som er udgået og nogle spørgsmål som er blevet tilføjet. Andre relevante rapporter fra 'Fuld af liv'-kampagnen kan læses på www.fuldafliv.dk under "Rapporter og forskning".

Respondenter i undersøgelsen

Der blev i alt inviteret 6.134 personer fra Userneeds Danmarkspanel til undersøgelsen. Af de inviterede har 2.753 respondenter påbegyndt spørgeskemaet (44 %). Blandt dem, som har påbegyndt undersøgelsen, er 188 blevet ekskluderet, fordi de har afbrudt undersøgelsen, før de var igennem alle spørgsmål, mens 503 er blevet ekskluderet, fordi de ikke passede ind i målgruppen (forældre til 13-16-årige) og 611 blev ekskluderet fordi den kvote, som de passede ind i, allerede var fyldt. 1.451 respondenter (23 %) har færdiggjort undersøgelsen. Herefter er der kommet 765 interviews ind fra andre paneler (YouGov og Norstat), fordi det ikke var muligt at fylde kvoterne op ved hjælp af Userneeds Danmarkspanel inden for dataindsamlingsperioden. Det giver et samlet datasæt på 2.216 respondenter. For at sikre repræsentative kvoter er der til sidst frasorteret 987 respondenter, hvilket giver et endeligt datasæt på 1.229 respondenter. Målet var at nå 1.200 besvarelser, der var repræsentative i forhold til forældres køn, barns alder og region.

Figur 7.1. Respondenter i undersøgelsen

Bortfaldsproblematikker ved webundersøgelser

Webbaserede undersøgelser bliver ofte anvendt til indsamling af data til befolkningsrepræsentative undersøgelser. Webbaserede undersøgelser har i forhold til undersøgelser via post eller telefon visse fordele, men også nogle ulemper. En fordel ved webundersøgelser er, at de både er billigere og hurtigere at gennemføre. Svarprocenten for webundersøgelser bliver dog generelt lavere end ved andre former for undersøgelser [16].

En ulempe ved webundersøgelser er, at webpaneler har en vis indbygget skævhed. Paneler består i udpræget grad af informationssøgende og nysgerrige personer, og generelt er der forholdsmæssigt få medlemmer blandt ældre, social dårligt stillede, kortuddannede og personer med anden etnisk herkomst end dansk. Hvis forældre, der eksempelvis er informationssøgende og nysgerrige, har et andet syn på unges alkoholvaner end andre forældre, kan deres holdninger måske fylde forholdsmæssigt mere i rapporten end i virkeligheden.

Ud over skævheden i det adspurgte panel, kan der også være en skævhed i, hvem fra panelet, der vælger at besvare et spørgeskema om holdninger til unges alkoholvaner. Nogle forældre kan anse det som irrelevant at svare på et spørgeskema om unge og alkohol, hvis deres barn ikke drikker alkohol, og andre forældre kan opleve det som ubehageligt at besvare spørgeskemaet, hvis deres barn har et problematisk alkoholforbrug. Der er imidlertid ikke nogen oplysninger om de personer, der ikke har besvaret spørgeskemaet, og det er derfor ikke muligt, via en bortfaldsanalyse, at undersøge, hvad der kendetegner denne persongruppe. Når data indsamles via kvoter, som det er tilfældet i denne undersøgelse, sikres det imidlertid, at det ønskede antal besvarelser fra bestemte persongrupper (i forhold til køn, barns alder og region) kan opnås. Det gør bortfaldsproblematikken mindre alvorlig i denne undersøgelse, selvom den stadig er eksisterende.

Statistiske analyser

Alle statistiske analyser er foretaget i PASW Statistics 18 (SPSS Inc.). For at teste, om en sammenhæng mellem to variable er statistisk signifikant, anvendes χ^2 -tests. En p-værdi på $<0,05$ betragtes som signifikant. I rapporten præsenteres signifikante forskelle i forhold til forældres køn, barns køn og alder samt region. I størstedelen af analyserne, hvor barnets alder er blevet testet i forhold til spørgsmålet, er dette gjort i to aldersgrupper (13-14 år og 15-16 år). I spørgsmålene, som omhandler forældrenes egne børns alkoholforbrug, er barnets alder testet for hvert år (13, 14, 15 og 16 år). Dette er gjort, da det vurderes at selv små aldersforskelle kunne have betydning for disse spørgsmål. Der er ikke foretaget udviklingsanalyser i nærværende rapport, da der kun er indsamlet data for to år. Vi vil gerne have data fra flere år, før vi begynder at udtale os om, hvor vidt der er sket en udvikling på området eller ej.

Spørgsmål til undersøgelsen?

Spørgsmål til undersøgelsen, datagrundlag, metode mv. kan rettes til analysemedarbejder Maria Kristine Hagelskær Meyer (marmey@cancer.dk), Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens 'Fuld af Liv'-kampagnens evalueringsenhed.

Litteratur

1. Christensen, A.S., et al., *Forældres betydning for deres børns alkoholforbrug - En systematisk litteraturgennemgang*. Kræftens Bekæmpelse, 2016.
2. Broholm, K., *Alkohol og Helbred*, in Sundhedsstyrelsen. 2008, Sundhedsstyrelsen: København. p. 1-67.
3. Eliassen, M., et al., *Alcohol-attributable and alcohol-preventable mortality in Denmark: an analysis of which intake levels contribute most to alcohol's harmful and beneficial effects*. Eur.J.Epidemiol., 2014. **29(1)**: p. 15-26.
4. WHO and M.o.S.A. Team, *Global Status Report on Alcohol and Health 2014*. 2014, WHO: Geneva, Switzerland.
5. WHO, I., *Alcohol drinking (IARC monographs on the evaluation of the carcinogenic risks to humans)*. 1988. **44**.
6. Schutze, M., et al., *Alcohol attributable burden of incidence of cancer in eight European countries based on results from prospective cohort study*. BMJ, 2011. **342**: p. d1584.
7. Bonomo, Y., *Early onset of drinking increases alcohol use in adulthood*. Evid.Based.Ment.Health, 2005. **8(4)**: p. 98.
8. Pitkänen, T., A. Lyyra, and L. Pulkkinen, *Age of onset of drinking and the use of alcohol in adulthood: a follow-up study from age 8–42 for females and males*. Addiction, 2005. **100**.
9. Grant, B.F., F.S. Stinson, and T.C. Harford, *Age at onset of alcohol use and DSM-IV alcohol abuse and dependence: a 12-year follow-up*. J.Subst.Abuse, 2001. **13(4)**: p. 493-504.
10. Hingson, R.W., T. Heeren, and M.R. Winter, *Age at drinking onset and alcohol dependence: age at onset, duration, and severity*. Arch.Pediatr.Adolesc.Med., 2006. **160(7)**: p. 739-746.
11. McCambridge, J., J. McAlaney, and R. Rowe, *Adult consequences of late adolescent alcohol consumption: a systematic review of cohort studies*. PLoS.Med., 2011. **8(2)**: p. e1000413.
12. Kraus, L., et al., *ESPAD Report 2015 - Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs*. 2016.
13. Schiøth, C., A.F. Krarup, and C.L. Behrens, *Unge alkoholvaner i Danmark 2014 - en kortlægning*. Kræftens Bekæmpelse, 2014.
14. Bendtsen, P., S.S. Mikkelsen, and J.S. Tolstrup, *Ungdomsprofilen 2014 - Sundhedsadfærd, helbred og trivsel blandt elever på ungdomsuddannelser*. 2015, Statens Institut for Folkesundhed (SIF): København. p. 1-62.
15. Behrens, C.L., J.H. Mortensen, and S. C., *Forældres holdninger til unges alkoholvaner 2015. 2016, Kræftens Bekæmpelse og TrykFonden smba (TryghedsGruppen smba) 2016: København*. p. 1-34.
16. Dobrow, M.J., et al., *Response audit of an Internet survey of health care providers and administrators: implications for determination of response rates*. J.Med.Internet.Res., 2008. **10(4)**: p. e30.

I denne rapport kortlægges forældres viden, holdninger og adfærd når det kommer til unges alkoholvaner 2016. Rapporten er baseret på en webbaseret spørgeskemaundersøgelse blandt 1.229 forældre, som alle har mindst ét barn i alderen 13-16 år. Forældre, der indgår i undersøgelsen, får både spørgsmål til unges alkoholvaner generelt og spørgsmål til deres egne børns alkoholvaner.

Undersøgelsen er nationalt repræsentativt i forhold til køn, alder og region.

I rapporten kortlægges blandt andet forældre til 13-16-årige:

- Viden om og holdninger til danske unges alkoholforbrug generelt
- Holdninger til aldersgrænser for køb af alkohol
- Kendskab til deres eget barns alkoholforbrug
- Holdninger til og bekymringer omkring deres barns alkoholforbrug
- Indflydelse på deres barns alkoholforbrug
- Viden om sammenhængen mellem alkohol og kræft

Rapporten er udarbejdet af evalueringssenheden hos Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholkampagne 'Fuld af Liv'.

Fuld af liv
Kræftens Bekæmpelse og
TrygFondens alkoholkampagne
Strandboulevarden 49
2100 København Ø
Tlf.: 35 25 75 00
www.fuldafliv.dk

TrygFonden

